

AKTIVITY MINISTERSTVA FINANCÍ V OBLASTI FINANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Podklad MF

Obsah

Úvod	4
I. AKTIVITY POSLEDNÍCH DVOU LET	5
a. Rozcestníkový portál Proč se finančně vzdělávat?	5
b. OECD / INFE	6
c. Pracovní skupina pro finanční vzdělávání	6
d. Principy nezávislosti	6
e. Poskytování záštity	7
f. MF jako odborný garant	7
g. MF jako člen dalších uskupení	7
h. Prezentace	7
II. ÚKOLY NA NEJBLIŽŠÍ OBDOBÍ	8
a. Revize Národní strategie finanční gramotnosti	8
Měření finanční gramotnosti	8
Revize základních materiálů	9
Revidovaná národní strategie finančního vzdělávání	9
b. Rozvíjení portálu Proč se finančně vzdělávat?	9
c. Hledání dalších forem komunikace s veřejností	9
d. Další činnosti	10
Příloha I: Z historie – strategické dokumenty	11
Příloha II: Role aktérů finančního vzdělávání	13
Role MF	13
Role dalších subjektů veřejné správy	13
Role ostatních subjektů	15
Příloha III: Mezinárodní spolupráce	16
OECD / INFE	16
G20	17
Světová banka	17
CYFI	17
Aflatoun	18

Seznam zkratk

zkratka	význam
CYFI	Child and Youth Finance International
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EPSFS	Expertní pracovní skupina pro finanční sektor
INFE	International Network for Financial Education (Mezinárodní síť finančního vzdělávání)
MF	Ministerstvo financí České republiky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
Národní strategie, NSFV	Národní strategie finančního vzdělávání
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
PSFV	Pracovní skupina pro finanční vzdělávání
RP-OSFT	Rámcová politika Ministerstva financí v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu
VV PSFV, Výkonný výbor	Výkonný výbor Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání

Úvod

Materiál „Aktivity MF v oblasti finančního vzdělávání“ navazuje na vládou schválenou **Národní strategii finančního vzdělávání** (NSFV, více viz Přílohu I) a konkretizuje úkoly MF a dalších subjektů nezbytné pro řádnou realizaci této strategie.

Tento dokument byl vytvořen na základě rozhodnutí pana premiéra k projednání na 115. Plenární schůzi Rady hospodářské a sociální dohody České republiky dne 2. 2. 2015. Jeho cílem je mj. členy RHSD informovat o:

- konkrétních aktivitách posledních dvou let, a
- úkolech MF pro nejbližší období.

Součástí materiálu jsou také informace o:

- historii problematiky finančního vzdělávání v ČR, včetně strategických dokumentů, a
- roli MF a dalších aktérů v této oblasti stanovené zejména v NSFV.

V celém dokumentu se vychází z následujících definic základních pojmů:

- **finanční gramotnost** je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v oblasti peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní a rodinný rozpočet včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace. Finanční gramotnost má tři složky – peněžní, cenovou a rozpočtovou.¹
- **finanční vzdělávání** je vedle zajištění informovanosti a adekvátního postavení spotřebitele ve smluvním vztahu jedním ze tří klíčových pilířů Ministerstva financí (MF) v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu. Finanční vzdělávání v rychle se rozvíjející oblasti finančních produktů a služeb podporuje aktivní roli občana jako spotřebitele a vede k pochopení a přijetí osobní odpovědnosti za finanční zajištění sebe i své rodiny. Finanční vzdělávání tak v konečném důsledku zvyšuje finanční gramotnost obyvatel. S ohledem na značný deficit vzdělávání v oblasti osobních financí v minulosti i v současné době se jedná o běh na dlouhou trať.

¹ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_finvzd_skoly_37168.html

I. AKTIVITY POSLEDNÍCH DVOU LET

Role MF jako orgánu státní správy odpovědného za ochranu zájmů spotřebitelů na finančním trhu a finanční vzdělávání je zejména určování strategického směřování a koordinace aktivit jednotlivých subjektů. Jednotlivé projekty FV nebo jejich financování má na starosti např. MPO, MV, MPSV, a zejména trh (profesní asociace, neziskové organizace apod.)

Nejdůležitější a celosvětově uznávanou skutečností v oblasti finančního vzdělávání se v ČR stalo **zavedení povinné výuky finančního vzdělávání na základních a středních školách**. Na středních školách se tak děje již od roku 2009, na základních od září roku 2013. ČR se tímto stala jednou z prvních pěti zemí na světě, v níž se povinná výuka zavedla.

V této kapitole lze najít souhrn výstupů MF v oblasti finančního vzdělávání v posledních dvou letech.

a. Rozcestníkový portál Proč se finančně vzdělávat?

MF spravovalo webové stránky MF zaměřené na finanční vzdělávání,² na nichž byly uvedeny zejména strategické dokumenty související s finančním vzděláváním, přehled činnosti Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání (PSFV) a projekty finančního vzdělávání.

V roce 2007 vytvořily finanční asociace ve spolupráci s MF společný vzdělávací projekt v podobě webových stránek FinančníVzdělávání.cz,³ na nichž jsou uvedeny popisy jednotlivých odvětví a produktů finančního trhu a možnost jejich využití v různých fázích cyklu života člověka. Informace zde uvedené již ovšem nebyly aktualizovány.

Proto MF začalo v roce 2013 pracovat na vlastním rozcestníkovém portálu finančního vzdělávání a finanční gramotnosti „**Proč se finančně vzdělávat?**“ www.psfv.cz. Byl spuštěn v roce 2014 a je určen široké veřejnosti. Na jednom místě soustřeďuje informace o fungování a rizicích finančního trhu a o finančním vzdělávání v rámci celé ČR i v zahraničí. MF předpokládá, že se bude náplň portálu rozšiřovat, prozatím jsou jeho obsahem např.:

- rodinné finance včetně domácího rozpočtu a jeho tvorby,
- struktura a instituce finančního trhu včetně dohledu,
- pilíře a legislativa ochrany spotřebitele na finančním trhu,
- produkty finančního trhu s důrazem na úvěry, zadlužení a předlužení,
- řešení sporů na finančním trhu,
- rady a návody zaměřené na předlužení, oddlužení a exekuce, součástí je varování před různými neférovými praktikami na finančním trhu,
- nepřeberné množství odkazů na zajímavé stránky s projekty, hrami a kalkulačkami v České republice i v zahraničí,
- důležitou součástí je mapa s kontakty na spotřebitelské a dluhové poradny a další instituce, které poskytují zdarma pomoc v případě sporů s institucemi finančního trhu či např. při složité životní situaci,
- v části pro odbornou veřejnost jsou:

² <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/financni-vzdelavani>

³ <http://www.financnivzdelavani.cz/index.asp>

- o veškeré strategické dokumenty související s finančním vzděláváním,
- o informace o finančním vzdělávání na školách,
- o informace o měření finanční gramotnosti,
- o soupis legislativy.

b. OECD / INFE

MF je členem a zároveň národním koordinátorem mezinárodní sítě pro finanční vzdělávání INFE (více viz Přílohu III). V poslední době se MF podílelo na tvorbě množství materiálů a doporučení, která INFE a OECD vydávají za účelem použití v jednotlivých členských státech, sjednocení přístupu k finančnímu vzdělávání a stanovení best practices po celém světě. MF následně tato doporučení používá ve své další práci.

MF se aktivně účastní několika podskupin INFE, a to podskupiny pro národní strategie, pro měření finanční gramotnosti a pro vytvoření standardů finanční gramotnosti 15-18letých.

INFE pořádá dvakrát za rok konferenci k finančnímu vzdělávání, jednou v Paříži a jednou v některé ze členských zemí. V květnu 2013 INFE pořádalo konferenci v ČR, přičemž hlavním organizátorem byla Česká národní banka (ČNB) a MF se podílelo nejen finančně, ale i prostřednictvím poskytnutí odborné pomoci při přípravě a realizaci a vystoupení na této konferenci.

MF dlouhodobě aktivně spolupracuje s dalšími světovými institucemi a organizacemi, více viz samostatnou Přílohu III.

c. Pracovní skupina pro finanční vzdělávání

MF řídí jak činnost Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání, tak jejího Výkonného výboru (více v Příloze I). Členové Výkonného výboru PSFV jsou v častém kontaktu kvůli vyjasnění společného stanoviska na materiály vydávaných sítí INFE (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání) či OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), tak kvůli určení společného postupu např. při udělení záštít, zajištění účasti na různých finančně vzdělávacích akcích nebo kvůli konzultaci časového harmonogramu dalších činností.

MF vzájemně spolupracuje také se členy PSFV.⁴ MF těchto kontaktů využívá při tvorbě dlouhodobých strategických dokumentů v oblasti finančního vzdělávání, ale také např. při různých diskusích a veřejných konzultacích o jakémkoli ochranospotřebitelském tématu. V poslední době MF využívá kontaktů z PSFV a vytváří podskupiny PSFV, které se zaměřují na určitá ad-hoc stanovená témata.

Naposledy členové PSFV vytvořili a následně schválili tzv. **principy nezávislosti**,⁵ které oddělují finanční vzdělávání od reklamy a marketingu.

d. Principy nezávislosti

MF při rozhodování o poskytování záštity či odborné garance uděluje kladné stanovisko jen takovým projektům, které lze považovat za finančně vzdělávací. Během konzultací zhruba před více než dvěma lety se ukázalo, že zainteresované subjekty, zejména však samotní účastníci trhu, volají po stanovení kritérií, při jejichž splnění bude moci být jejich projekt pokládán za finanční vzdělávání. Jak je již

⁴ <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/pracovni-skupina-pro-financni-vzdelavani/clenove-a-jejich-role>

⁵ <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#principy>

http://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_Principy-nezavislosti-v-oblasti-financniho-vzdelavani.pdf

uvedeno výše, princip nezávislosti spočívá v jasném vymezení rozdílu mezi finančním vzděláváním (zaměřeným výhradně na ochranu spotřebitele, zvyšování jeho gramotnosti a odpovědnosti) a komerčním finančním poradenstvím. Finanční vzdělávání by mělo být obecnou radou, která není vázána na nabídku specifického produktu nebo služby, skupiny produktů či segmentu trhu, a je tak jasně oddělena od marketingu, propagace a reklamy jakýchkoli subjektů.

Diskuse na toto téma na úrovni PSFV proběhla již před několika lety, nicméně z ní nevypluly žádné konkrétní výstupy. Podskupina PSFV pro vytvoření principů nezávislosti vznikla v říjnu 2012 a v březnu 2013 byly principy jednomyslně přijaty členy Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání.⁶

e. Poskytování záštity

Ministerstvu financí jsou zasílány žádosti různých subjektů o převzetí záštity nad jejich projekty k finančnímu vzdělávání. Často však tyto projekty/texty/učebnice nesplňují kritéria, která jsou podle MF označována jako princip finančního vzdělávání, a záštita MF proto není udělena. I z toho důvodu bylo nutné mít k dispozici vypracované a širokou základnou členů PSFV schválené principy nezávislosti, které mohou napomoci záštitu nad projektem poskytnout. Projekty, které budou v souladu s NSFV a principy nezávislosti, bude MF podporovat.

Pod záštitou MF se v roce 2013 uskutečnila konference Jak správně finančně vzdělávat dospělé a v roce 2014 konference pro učitele S bankou před tabulí a v životě. MF také podpořilo hru o život(ě) Peníze navíc.⁷

f. MF jako odborný garant

Podobně jako u udělení záštity se na MF obracují různé subjekty, aby MF působilo jako odborný garant u určitého projektu finančního vzdělávání. Zaměstnanci MF disponují potřebnou expertní úrovní, která zaručí jak odbornou stránku projektu, tak soulad se strategickými materiály v oblasti finančního vzdělávání.

MF dlouhodobě spolupracuje s Ekonomicko-správní fakultou Masarykovy univerzity při tvorbě předmětu zaměřeného na finanční gramotnost. Od září 2012 MF působí jako věcný a odborný garant za oblast finančního vzdělávání u projektu Školní informační kanál,⁸ v rámci něhož se vysílají videospoty na velkoplošných obrazovkách umístěných na chodbách základních a středních škol. MF vybíralo témata a korigovalo věcnou náplň videospotů.

g. MF jako člen dalších uskupení

Zástupci MF se aktivně účastní širší odborné platformy **Aliance proti dluhům**, která se zabývá řešením problémů souvisejících s předlužeností osob, jež se ocitají v mnohdy neřešitelné sociální situaci, v rámci programů finančního vzdělávání, oddlužení, spotřebitelských úvěrů a vymáhání pohledávek.

h. Prezentace

Zástupci MF přednášejí své příspěvky o finančním vzdělávání a ochraně spotřebitele na finančním trhu na různých konferencích, přednáškách a na jednáních v ČR i v zahraničí.

⁶ <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/strategie-dokumenty#principy>
http://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_Principy-nezavislosti-v-oblasti-financniho-vzdelavani.pdf

⁷ <http://www.abcfv.cz/vyukove-materialy/hra-penize-navic-hra-o-zivote/>

⁸ <http://www.sikcz.cz/>

II. ÚKOLY NA NEJBLIŽŠÍ OBDOBÍ

MF je klíčovým subjektem finančního vzdělávání zejména v oblasti strategického směřování finančního vzdělávání v ČR a koordinaci aktivit jednotlivých subjektů FV a i přes omezenou personální a časovou kapacitu hodlá svoji činnost v této oblasti dále posilovat. MF je přesvědčeno o tom, že jak s ohledem na průzkumy finanční gramotnosti, tak i na poznatky získané při řešení konkrétních stížností, je působení MF v této oblasti potřebné.

Níže lze najít konkrétní aktivity, které má MF v nejbližší době za cíl rozpracovat.

a. Revize Národní strategie finanční gramotnosti

Činnost MF v oblasti finančního vzdělávání je stanovena především Národní strategií pro finanční vzdělávání (více viz Přílohu I) a aktivní účastí v mezinárodní síti INFE při OECD (více viz Přílohu II). Z toho vyplývá velká řada úkolů. Nejvýznamnější z nich pro nadcházející dobu je **revize Národní strategie**. Hlavním cílem je zvýšení finanční gramotnosti a odpovědnosti občanů ČR.

MF chápe revizi Národní strategie jako proces sestávající se z několika částí. Mezi ně mj. patří:

- provedení monitorování úrovně finanční gramotnosti dospělé populace – jedná se o společnou akci s OECD, do které se zapojí mimo ČR dalších několik desítek dalších zemí po celém světě,
- revize standardů finanční gramotnosti,
- revize Systému budování finanční gramotnosti na základních a středních školách,
- revize Rámcové politiky MF v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu,
- zmapování projektů finančního vzdělávání,
- revize samotného textu Národní strategie a sloučení veškerých strategických dokumentů v oblasti finančního vzdělávání do jednoho.

Při procesu revize Národní strategie MF počítá s diskusí založenou na znalostech a zkušenostech členů Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání a využití veškerých metodických postupů poskytovaných na půdě INFE. Předpokládá se, že proces revize bude probíhat v letech 2015 – 2016.

Měření finanční gramotnosti

V roce 2010 proběhl společný projekt MF a ČNB vycházející z vládou schválené NSFV, a to první ucelené měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace v ČR. ČR se stala součástí pilotního měření OECD, metodika měření i jeho obsah tudíž vycházely z mezinárodních doporučení OECD.

Šetření se účastnilo 1005 respondentů ve věku 18 let a více, měření probíhalo osobním rozhovorem, odpovídalo se cca na 80 otázek, které pokrývaly celý standard finanční gramotnosti dospělého občana (více viz Přílohu I):

- peníze, placení a inflace,
- hospodaření s penězi, rozpočet a plánování (včetně zajištění na stáří),
- finanční produkty,
- práva spotřebitele.

Měření z roku 2010 se považuje za základ dalších měření, přičemž po vyhodnocení jejich výsledků bude možno sledovat efektivnost finančně vzdělávacích projektů, identifikovat slabá místa, a případně je následně pokrýt.

MF se proto zúčastní prvního kola měření finanční gramotnosti OECD v roce 2015. Odstup v měření slouží na jedné straně k tomu, aby se stihly projevit konkrétní kroky, které byly ke zvyšování finanční gramotnosti učiněny, na druhou stranu však nesmí být příliš velký, aby se dalo včas reagovat na další případně zjištěné nedostatky a pružně přizpůsobit vzdělávací projekty a zaměření na konkrétní cílové skupiny.

Revize základních materiálů

Na základě úkolů stanovených v základních dokumentech týkajících se finančního vzdělávání (více informací viz Přílohu I) vyplývají další nutné úkoly MF vyplývající z NSFV:

- revidovat standardy finanční gramotnosti,
- revidovat Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách a
- revidovat Rámcovou politiku MF v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu.

Revidovaná národní strategie finančního vzdělávání

Poslední fází revize Národní strategie bude získání začlenění veškerých strategických dokumentů týkajících se finančního vzdělávání do jediného dokumentu. Bude nutné získat politickou podporu, aby mohla být vydána revidovaná Národní strategie finančního vzdělávání, v níž budou definovány úkoly jednotlivých aktérů finančního vzdělávání na další období.

b. Rozvíjení portálu Proč se finančně vzdělávat?

Dalšími úkoly jsou správa a možná úprava grafické podoby rozcestníkového webového portálu finančního vzdělávání a finanční gramotnosti „Proč se finančně vzdělávat?“ www.psfv.cz. S ohledem na spolupráci s mnohými zahraničními subjekty se také předpokládá jeho částečný překlad do anglického jazyka.

c. Hledání dalších forem komunikace s veřejností

V rámci zkvalitňování komunikace s veřejností a prezentace MF v oblasti finančního vzdělávání navenek je nezbytné se do budoucna věnovat dalším komunikačním prostředkům pokud možno s nulovým nebo jen minimálním dopadem na rozpočet. Mezi eventuální rozšíření aktivit MF lze zařadit:

- **využití sociálních médií**, které by volně navazovalo na portál finančního vzdělávání „Proč se finančně vzdělávat?“ www.psfv.cz, a ve střednědobém horizontu by se mohly prolínat. Prostřednictvím sociálních sítí by bylo vhodné účastníky podnítit k aktivitě např. formou soutěží vyhlašovaných ministerstvem,
- **užší spolupráce s médii (tisk, televize a rozhlas),**
- **celostátní kampaň:**
 - o vhodnými místy k šíření informací a odkazů na portál finančního vzdělávání např. ve formě letáků či samolepek jsou čekárny u lékařů, úřady práce, městské úřady (zejm. sociální odbory), finanční úřady, porodnice či pošty. Možná je i spolupráce se Svazem průmyslu a

obchodu (kontakt za zaměstnavatele, prostřednictvím nichž se mohou finančně vzdělávat zaměstnanci), Hospodářskou komorou ap.;

- vyhodnotit možnost rozdávání letáků či brožur při nějaké životní události na určených úřadech (na matrice po narození dítěte, při dodání oddacího listu a při rozvodu, na úřadu práce, při přijímání zaměstnance, ve finančních ústavech při sjednávání hypotéky ap.);
- velmi vhodným prostředkem ke zvyšování finanční gramotnosti je např. celosvětově pořádaný **Global Money Week**⁹ (více viz Přílohu III). Tato akce je však nutně podmíněna dokonalou spoluprací jak MF, tak ČNB a profesních asociací.

d. Další činnosti

Samozřejmě je nadále pokračovat v již započatých činnostech indikovaných výše, a to:

- pokračovat v aktivní roli v rámci mezinárodní sítě INFE,
- nadále aktivně vést Výkonný výbor a Pracovní skupinu pro finanční vzdělávání a úzce spolupracovat s jejími členy,
- poskytovat záštity a odbornou garanci,
- být členem relevantních uskupení a platforem, a to jak v ČR, tak v zahraničí,
- prezentovat činnost MF na relevantních akcích.

⁹ <http://www.globalmoneyweek.org/>

Příloha I: Z historie – strategické dokumenty

Dne 7. 12. 2005 bylo vládou přijato **usnesení č. 1594 o zlepšení podmínek v bankovním sektoru**,¹⁰ kterým vláda mj.:

- ukládá vytvořit do 31. 12. 2005 stálou Expertní pracovní skupinu pro finanční sektor (EPSFS) složenou ze zástupců finančních institucí, spotřebitelských organizací, MF a Ministerstva průmyslu a obchodu,
- ukládá připravit do 30. 9. 2006 systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách, a

Dne 13. 6. 2006 byla na základě rozhodnutí EPSFS zřízena **Pracovní skupina pro finanční vzdělávání (PSFV)**.¹¹ Jejím tehdejší cílem bylo diskutovat otázky finanční gramotnosti a finančního vzdělávání a navrhnout opatření ke zvýšení úrovně finanční gramotnosti a zkvalitnění procesu finančního vzdělávání. PSFV se dále věnovala otázkám rozsahu a dostupnosti informací o finančních produktech (tzv. informačních standardů).

I po ukončení činnosti EPSFS ve své činnosti PSFV pokračuje coby platforma, která umožňuje setkání relevantních osob, diskusi a výměnu informací, zkušeností a prvotní koordinaci aktivit v oblasti finančního vzdělávání. Pro zjednodušení operativní koordinace byl zřízen **Výkonný výbor PSFV**, jehož členy jsou zástupci MF, MŠMT a ČNB. MF činnost Výkonného výboru řídí.

V srpnu 2007 vydalo MF **Rámcovou politiku Ministerstva financí v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu (RP-OSFT)**,¹² ve které definovalo tři pilíře ochrany spotřebitele na finančním trhu, přičemž součástí RP-OSFT je i dosažení dostatečné úrovně finanční gramotnosti obyvatel.

V říjnu 2007 MF zveřejnilo koncepční materiál **Strategie finančního vzdělávání**,¹³ jehož cílem je vytvoření uceleného systému finančního vzdělávání pro zvyšování úrovně finanční gramotnosti obyvatel ČR. Je zde definována dvoupilířová struktura finančního vzdělávání – systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách a systém dalšího finančního vzdělávání spotřebitelů.

V prosinci 2007 vznikl **Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách**,¹⁴ který společně připravily MF, MŠMT a MPO. Jeho součástí jsou **standardy finanční gramotnosti**,¹⁵ které stanovují cílový stav finančního vzdělání pro každý ze stupňů vzdělání.

¹⁰ [http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/644AD12BC0E44D4AC12571B6006D201F/\\$FILE/uv051207.1594.doc](http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/644AD12BC0E44D4AC12571B6006D201F/$FILE/uv051207.1594.doc)

¹¹ <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/pracovni-skupina-pro-financni-vzdelavani>

¹² <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#politika>
http://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_Ramcova-politika-Ministerstva-financi-v-oblasti-ochrany-spotrebitele-na-financnim-trhu.pdf

¹³ <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#strategie>
http://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_Strategie-financniho-vzdelavani.pdf

¹⁴ <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#gramotnost>
<http://www.psfv.cz/assets/cs/media/System-budovani-financni-gramotnosti-na-zakladnich-a-strednich-skolach.pdf>

¹⁵ http://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_Standard_Financni-gramotnosti.pdf

Dne 10. 5. 2010 vláda schválila usnesení č. 338¹⁶ o **Národní strategii finančního vzdělávání (NSFV)**,¹⁷ jímž ukládá činit opatření vedoucí ke zvýšení úrovně finanční gramotnosti občanů ČR, a to v souladu se standardy a trendy obvyklými v členských státech Evropské unie.

¹⁶ http://www.psfv.cz/assets/cs/media/Usneseni_2010-0338_2010-05-10_O-narodni-strategii-financniho-vzdelavani.pdf

¹⁷ <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#narodni-strategie>
http://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_Narodni-strategie-financniho-vzdelavani.pdf

Příloha II: Role aktérů finančního vzdělávání

Níže jsou popsány role jednotlivých aktérů finančního vzdělávání v České republice podle Národní strategie finančního vzdělávání – jak z veřejné správy, tak např. asociací na finančním trhu, nestátních neziskových organizací a vzdělávacích institucí. Zástupci jednotlivých institucí jsou zároveň členy Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání.

Role MF

MF je orgánem státní správy odpovědným za oblast ochrany zájmů spotřebitelů na finančním trhu,¹⁸ do níž patří také finanční vzdělávání. Role MF je tak zejména v určování strategického směřování a koordinace aktivit jednotlivých subjektů. Jednotlivé projekty FV nebo jejich financování má na starosti např. MPO, MV, MPSV, a zejména trh (profesní asociace, neziskové organizace apod.)

Jak vyplývá z výše uvedeného, Strategie finančního vzdělávání stanovila dvoupilířovou strukturu finančního vzdělávání:

- **systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách** – ten je naplňován standardy finanční gramotnosti, a role MF spočívá v podpoře procesu implementace finančního vzdělávání do rámcových vzdělávacích programů pro základní a střední vzdělávání vydávaných MŠMT zejména po obsahové stránce, a
- **systém dalšího finančního vzdělávání spotřebitelů** – NSFV uložila v této oblasti Ministerstvu financí, aby zajistilo činnost PSFV jako nezávislé skupiny, v rámci níž bude umožněna diskuse a koordinace aktivit všech relevantních stran v oblasti finančního vzdělávání. MF také řídí Výkonný výbor PSFV skládající se ze zástupců MF, MŠMT a ČNB.

MF je rovněž nezávazným odborným konzultantem obsahu projektů finančního vzdělávání dospělých a může se stát odborným garantem finančně vzdělávacích programů a udělovat záštity.

Na mezinárodní úrovni je MF národním koordinátorem v síti **INFE** (Mezinárodní síť finančního vzdělávání) při OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), jejíž webové stránky¹⁹ jsou branou k informacím o finančním vzdělávání, datům, zdrojům, výzkumům a zprávám jednotlivých členských zemí celého světa. MF je také zodpovědné za účast na jednáních a připomínkování a schvalování veškerých materiálů této sítě.

Role dalších subjektů veřejné správy

MŠMT

MŠMT je zodpovědné za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. Mezi jeho hlavní úkoly v oblasti finančního vzdělávání dle NSFV patří vydání rámcových vzdělávacích programů, které jsou závazným východiskem pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Pomocí své přímo řízené organizace

¹⁸ http://www.psfv.cz/assets/cs/media/Usneseni_2010-0338_2010-05-10_O-narodni-strategii-financniho-vzdelavani.pdf

¹⁹ <http://www.financial-education.org>
<http://www.oecd.org/finance/financialeducation/>

Národní ústav pro vzdělávání²⁰ zajišťuje implementaci standardů finanční gramotnosti do rámcových vzdělávacích programů.

ČR byla jednou z prvních pěti zemí na světě, v níž se povinně vyučovala finanční gramotnost. Na středních školách od roku 2009, na základních od září 2013.

Vzdělávání pedagogických pracovníků zajišťuje další z přímo řízených organizací MŠMT Národní institut pro další vzdělávání. MŠMT též uděluje akreditace vzdělávacích institucí a vzdělávacích programů v systému vzdělávání pedagogických pracovníků, a to včetně problematiky finančního vzdělávání.

MPO

MPO spolupracuje se spotřebitelskými sdruženími a podporuje vzdělávání spotřebitelů. V rámci dlouhodobého dotačního programu poskytuje spotřebitelským organizacím finanční podporu na realizaci vybraných projektů se zaměřením mj. na finanční vzdělávání a na poradenskou činnost spotřebitelských organizací zaměřenou především na dospělé spotřebitele.

Zástupce MF se aktivně účastní výběru projektů v rámci hodnotitelské komise MPO, která posuzuje žádosti nestátních neziskových organizací o dotování projektů v oblasti ochrany spotřebitele z prostředků státního rozpočtu.

MV

MV je zodpovědné na základě usnesení vlády č. 1232²¹ ze dne 25. října 2006 za koordinaci vzdělávacích činností ve státní správě prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu Praha.²² Důležitou činností je prevence kriminality a extremismu mj. prostřednictvím zvyšování finanční gramotnosti.

Odbor prevence kriminality MV společně s Probační a mediační službou ČR a Rubikon centrem založily Alianci proti dluhům, která se zabývá řešením problémů souvisejících s předlužeností osob, jež se ocitají v mnohdy neřešitelné sociální situaci. Programy jsou zaměřeny na problematiku finančního vzdělávání, oddlužení, vymáhání pohledávek a spotřebitelských úvěrů.

MPSV

MPSV se má dle NSFV zabývat prací se skupinami osob ve ztížené sociální situaci. Za tím účelem realizovalo vzdělávací modul základního poradenství v oblasti finanční gramotnosti pro zaměstnance úřadů práce. Základní finanční edukace je též obvyklou součástí sociálního poradenství, financovaného prostřednictvím neinvestičních dotací na sociální služby. Kromě toho mohou být kurzy finančního vzdělávání akreditovány MPSV také jako kurzy dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách a sociálních pracovníků.

V rámci Fondu dalšího vzdělávání (příspěvková organizace MPSV) se rozběhl projekt SEKO, jehož cílem je návrat uchazečů na trh práce, resp. rozvoj socioekonomických kompetencí dlouhodobě (déle než pět měsíců) nezaměstnaných. Klienti jsou vyškoleni tak, aby se jim zlepšily prezentační a

²⁰ <http://www.nuv.cz/>

²¹ https://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRes/2160EA226E9E7920C12572110025E394?OpenDocument

²² <http://www.institutpraha.cz/>

komunikační dovednosti, aby byli schopni napsat správně životopis, ale také aby se jim zvýšila úroveň jejich finanční gramotnosti. Projekt poběží až do poloviny roku 2015.

ČNB

ČNB podporuje jak finanční, tak širší ekonomické vzdělávání (podporovala přípravu učitelů pro výuku finančních a ekonomických témat na základních a středních školách a vzdělávala pedagogické pracovníky). ČNB také realizovala vlastní vzdělávací aktivity s využitím médií ve spolupráci s univerzitami třetího věku a prostřednictvím svého webu.

Role ostatních subjektů

Mezi další aktéry, jejichž role je vymezena v NSFV, patří:

- profesní sdružení (asociace hájící zájmy bank, pojišťoven nebo finančních zprostředkovatelů),
- sociální partneři (odbory a zaměstnavatelé),
- nestátní neziskové organizace (mívají své vlastní finančně vzdělávací programy),
- vzdělávací instituce,
- média a
- ostatní (např. firemní dárci z řad významných zaměstnavatelů, vysoké školy).

Všechny tyto subjekty významnou měrou přispívají ke zvyšování finanční gramotnosti obyvatel ČR prostřednictvím jejich projektů.²³

²³ <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/kde-se-vzdelat>

Příloha III: Mezinárodní spolupráce

V této příloze materiál zdůrazňuje i mezinárodní dosah ochrany spotřebitele na finančním trhu, finančního vzdělávání a finanční inkluze a spolupráci s institucemi a organizacemi působící po celém světě.

OECD / INFE

Jak již bylo uvedeno dříve, MF je členem a zároveň národním koordinátorem v síti INFE a aktivně se účastní jak tvorby strategických a metodických materiálů, tak i jednotlivých jednání. MF je členem několika podskupin vytvářených ad hoc podle problematiky, momentálně se jedná o podskupinu k národním strategiím, podskupinu k měření finanční gramotnosti a podskupinu k vytvoření standardů finančního vzdělávání pro 15-18leté.

Finanční vzdělávání není legislativní oblastí, proto je vhodné následovat určitá vodítka a doporučení vytvářená sekretariátem INFE za vydatné spolupráce odborníků z členských zemí OECD, resp. INFE. Síť INFE vydala řadu dokumentů, které se zabývají principy finančního vzdělávání. Z nich mj. vyplývá, že by členské země měly na obecné úrovni:

- podporovat finanční vzdělání,
- šířit a implementovat principy a osvědčené postupy, a
- zvyšovat finanční gramotnost a finanční odpovědnost s ohledem na potenciální rizika, kterým musí občané během svého života čelit.

Konkrétně by pak členské země měly mj.:

- zajistit, aby finanční vzdělávání bylo již **ve školách** (včetně zajištění podpory MŠMT),
- **koordinovat** finanční vzdělávání jak **na národní, tak na regionální a místní úrovni**, a to jak veřejného, tak soukromého sektoru (včetně zajištění zahrnutí asociací a sponzorství z veřejných i soukromých prostředků), zároveň však spolupracovat s ostatními subjekty i na mezinárodní úrovni,
- zvyšovat finanční gramotnost prostřednictvím **národních kampaní**,
- poskytovat relevantní informace prostřednictvím uživatelsky přívětivé **webové stránky**,
- jasně vymezit **rozdíl mezi finančním vzděláváním a komerčním finančním poradenstvím**,
- vytvořit **metody hodnocení** již probíhajících i plánovaných **projektů finančního vzdělávání**,
- **oficiálně uznávat programy finančního vzdělávání**, které naplňují relevantní kritéria,
- zajišťovat **podporu vhodných médií** k šíření finanční gramotnosti (rádio, televize, tisk, billboardy, internet, brožury, úřady, spotřebitelská centra + zajišťovat, aby se finanční gramotnost zvyšovala např. u novinářů jako takových),
- zajistit **řádnou výuku těm, kteří budou dále finanční vzdělávání šířit**, včetně podkladových materiálů,
- hledat různé **vhodné komunikační kanály** včetně soutěží,
- spolupracovat se zaměstnavateli a **podporovat finanční vzdělávání v zaměstnání**,
- zhodnotit potřeby finančního vzdělávání s ohledem na:
 - o **specifické skupiny** obyvatel, rizik a produktů a

- o **klíčové momenty běžného života občana** (nástup do práce, vstup do manželství, narození dítěte, odchod do důchodu ap.),

a podle nich vzdělávání poskytovat.

G20

V roce 2013 vznikla v rámci skupiny G20 platforma GPFI²⁴ (Global Partnership for Financial Inclusion), která je otevřená i zemím mimo G20 a která pracuje ve čtyřech podskupinách:

- podskupina pro ochranu spotřebitele na finančním trhu a finanční gramotnost (Subgroup on Financial Consumer Protection and Financial Literacy) – s touto podskupinou MF spolupracuje (taktéž nepřímo přes INFE) a občas se účastní jejich jednání,
- podskupina pro regulaci (Subgroup on Regulation and Standard-Setting Bodies),
- podskupina pro statistiku finanční inkluze (Subgroup on Financial Inclusion Data and Measurement),
- podskupina pro trhy a platební systémy (Subgroup on Markets and Payment Systems).

Světová banka

Významných celosvětových hráčů v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu a finančního vzdělávání je také Světová banka,²⁵ která má projekty zaměřené především na chudší země. Za tím účelem sbírá a analyzuje data ze všech koutů světa. MF proto často pro tyto účely vyplňuje různé dotazníky týkající se ochrany spotřebitele na finančním trhu, finančního vzdělávání a finanční inkluze.

CYFI

Child and Youth Finance International²⁶ je celosvětovou neziskovou organizací zaměřující se na propagaci finanční inkluze a finančního vzdělávání dětí a mladistvých. V roce 2014 byla ČR nominována na cenu zemí v kategorii Evropa za spolupráci veřejných subjektů, přátelskou regulaci na finančním trhu a zvyšování finanční gramotnosti pomocí formálního i neformálního vzdělávání.

CYFI již několik let pravidelně pořádá ve druhém týdnu března **Global Money Week**.²⁷ Jedná se o projekt, v rámci něhož se propaguje finanční vzdělávání a finanční inkluze po celém světě. V roce 2014 se účastnilo 118 zemí, resp. 490 subjektů, které uspořádaly 2.000 aktivit pro 3 mil. dětí. Zpravidla se jedná o exkurze v bankách, na burzách, v muzeích, pořádají se různé dobaty a soutěže či workshopy ve školách.

MF spolupracuje s CYFI mj. účastmi a přednáškami na workshopech a konferencích. MF vyplňuje dotazníky, ale také zprostředkovává vyplnění dotazníků např. bankami a stavebními spořitelny ohledně finanční inkluze. MF také zvažuje do budoucna účast na projektu Global Money Week.

²⁴ <http://www.gpfi.org/>

²⁵ <http://www.worldbank.org/>

²⁶ <http://childfinanceinternational.org/>

²⁷ <http://www.globalmoneyweek.org/>

<http://childfinanceinternational.org/news-and-events/global-money-week>

Aflatoun

Aflatoun Child Social and Financial Education²⁸ je celosvětovou neziskovou organizací zaměřující se na metodickou podporu zavádění povinné výuky sociálního a finančního vzdělávání ve školách. Podporuje jak samotný proces zavádění výuky, tak výuku samotných vyučujících. V České republice se Aflatounu podařilo navázat užší spolupráci s občanským sdružením AISIS.²⁹

²⁸ <http://www.aflatoun.org/>

²⁹ <http://www.aisis.cz/>